

KUCHMAS MULK OBEKTLARINI DAVLAT RO‘YXATIDAN O‘TKAZISHNING NAZARIY VA USLUBIY MASALALARI

Azimov Husniddin To‘ramurodovich

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada kuchmas mulk obektlarini davlat ro‘yxatidan o‘tkazishning nazariy va uslubiy masalalari, kuchmas mulk obyektlariga bo‘lgan huquqlarni ro‘yxatdan o‘tkazish sohasidagi davlat xizmatlari sifatini yaxshilash haqidagi ma’lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: Kuchmas mulk obektlari, kadastr, xarita, elektron baza, bino va inshootlar.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-apreldagi PQ-4270-son “Kuchmas mulkka bo‘lgan huquqlarni davlat ro‘yxatidan o‘tkazish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarorida kuchmas mulk obyektlariga bo‘lgan huquqlarni ro‘yxatdan o‘tkazish sohasidagi davlat xizmatlari sifatini yaxshilashga qaratilgan bir qator chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Shu bilan birga, ushbu sohadagi davlat xizmatlari ko‘rsatish tizimini yanada takomillashtirish ularning tezkorligi va foydalanish imkoniyatlarini oshirishni, davlat organlari faoliyatining shaffofligiga erishishni va xizmatlardan foydalanuvchilarga axborot xizmati ko‘rsatishni yaxshilashni taqozo etmoqda.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini faol joriy etish, tegishli tizimlarni davlat organlarining elektron ma’lumotlar bazalariga integratsiya qilish kuchmas mulkka bo‘lgan huquqlarni davlat ro‘yxatidan o‘tkazish jarayonini soddalashtirishning asosiy ustuvor yo‘nalishlari hisoblanadi.

Davlat xizmatlari sifatini oshirish, kuchmas mulkni sotishda ortiqcha tartib-taomillarni qisqartirish, geodeziya va yer kadastr sohasiga tadbirkorlik subyektlarini

jalb etish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, shuningdek, 2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Faol investitsiyalar va ijtimoiy rivojlanish yili”da amalga oshirish va [davlat dasturidagi](#) vazifalarni bajarishni ta‘minlash maqsadida bir qator ishlar amalga oshirib kelinmoqa.

2020-yil 1-yanvardan boshlab kuchmas mulk obyektni “E-IJRO AUKSION” Yagona elektron savdo maydonchasida auksion orqali sotish (davlat aktivlari qismida) va rieltorlik xizmatlari ko‘rsatish natijasida vujudga keladigan huquqlarni davlat ro‘yxatidan o‘tkazish uchun zarur bo‘lgan ma‘lumotlar tegishlicha davlat aktivlarini boshqarish agentligi va rieltorlik tashkilotlari tomonidan davlat ro‘yxatidan o‘tkazishni amalga oshiruvchi organlarga axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda yuborilishi belgilab berildi.

Kadastr ma‘lumotlarining ko‘p mazmunli va maqsadliligi unda alohida kichik tizimlarni ajratish zaruriyatini aniqlagani holda tizimning tarkibini shakllantirishga katta ta‘sir ko‘rsatadi. Kichik tizimlarni ajratish prinsining asosiga obyektlar va voqeliklar to‘g‘risida bir xil ma‘lumotlarni tartibga keltirgan shahar kadastrining tarkibi qo‘yilishi mumkin. Ammo kadastrning tarkibida qilingani singari, ajratish yetarli shartdir, negaki turli obyektlar uchun ma‘lumotlarni to‘plash va qayta ishlash usullari bir xil bo‘lishi mumkin. (Masalan, topografik ma‘lumotlar barcha obyektlar va voqeliklar uchun bir xil usullarda to‘planadi va qayta ishlanadi, malumotlarni to‘plash uchun bir xil aero va foto apparaturalardan; teodolitlardan foydalaniladi; malumotlarni qayta ishlash uchun bir xil EHM va hokazo) Shunga o‘xshash faktlarni boshqa jarayonlarga nisbatan ham kuzatish mumkin, masalan, malumotlarni saqlashni bir xil tipdagi EHMda amalga oshirish mumkin.

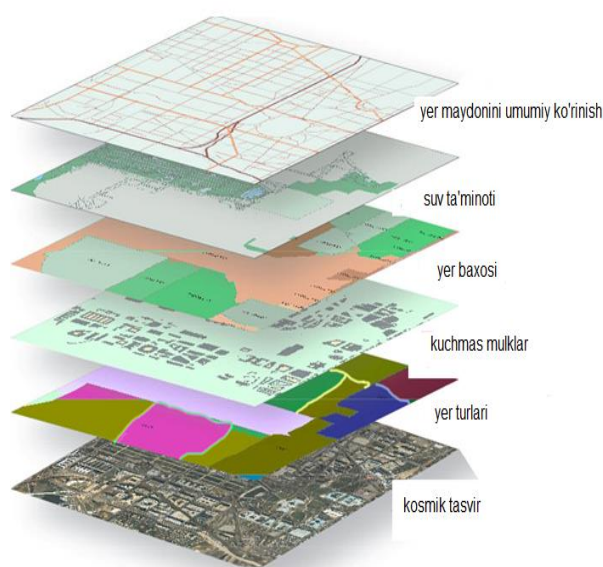
Kuchmas mulk obektlarini davlat ro‘yxatidan o‘tkazishni kadastr jihatdan ta‘minlash sifatida qaraladigan shahar muhitining obyektlari va voqeliklari to‘g‘risidagi kadastr axborotlariga tashkilotlar va shaharni boshqarish organlari so‘rovlarini tezkor, to‘la va sifatli qondirishga mo‘ljallangan.

Yagona tashkiliy huquqiy va meyoriy texnologik asosda tashkil etiladigan shahar kadastr ta'minoti tabiiat shahar kadastr tizimi bilan amalga oshiriladi.

Kadastrning raqamli asosi davlat kadastrining koordinatalar tizimida kuchmas mulk obyektlarining kenglik modeli ko'rinishiga egadir.

Kuchmas mulk obyektlarining chegaralari eng kam hajmdagi topografik axborotlarda shakllanadi. Har bir kuchmas mulk obyekti uchun uning kadastr raqamini ko'rsatish zarur bo'ladi.

Topografik axborotlar shahar muhitida kuchmas mulk obyektlarining holatini yoritish uchun foydalaniladi. Raqamli topografik asosning topografik xaritadan farqi shundan iboratki, joyda kuchmas mulk obyektlarini yoritish talabi aynan ushbu joriy vaqtga to'g'ri keladi. Tezkor rejimda shaharsozlikni muvofiqlashtiruvchi axborotlar ham yangilanishi zarur.

1-rasm. Kuchmas mulk obyektlarini qatlami.

Shu sababli ham raqamli topografik asos keng qamrovli tushuncha nuqtai nazardan - bu kuchmas mulk obyektlarini kenglik modelini faol holatini yaratish hamda shu holatda ushlab turish tizimidir. Raqamli topografik asos uchta bazaviy hamda bir necha tematik axborotli qatlamlardan tashkil topadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-apreldagi PQ-4270-son "Kuchmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. Toshkent. O'zbekiston. 2019 yil.

2. O‘zbekiston Respublikasining “Geodeziya va kartografiya faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni, 02.07.2020 yil // lex.uz.
3. Yer kodeksiga sharxlar, Toshkent Yuridek universituti 2007 yil.
4. Safarov E.Yu., Musaev I.M., Abduraximov X.A. Geografik axborot tizimlari va texnologiyalari. – Toshkent., TIMI, 2009.
5. Safarov E., Prenov Sh., Mo‘minov A. Topografiya va kartografiya, GAT texnologiyalari. O‘quv qo‘llanma. -T.: “Sano-standart”. 2018.
6. www.gki.uz.

